

מדת ברכת

לע"נ הגאון ר' אברהם בן ר' אליהו משה גניחובסקי זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 223 פרשת בראשית תשע"ז

בבא מציעא לב-לח

טעונה יין של איסור אין זקוק לו ואם נאמר שחייב מצד צעב"ח מה החילוק מהו המשא ויש לדחות שבסיפא מדובר על טעינה שאינו חייב ביין של איסור.

ויש להוכיח ממה ששנינו שאם זה בהמת עכו"ם אף שהמשא של ישראל נאמר וחדלת, ואם נאמר שצעב"ח הוא מדאורייתא נאמר שחייב מצד עוב תעזב, ויש לדחות ששם מדובר בטעינה אך קשה שא"כ מדוע כתוב בסיפא שבבהמת ישראל ומשא של עכו"ם עזב תעזב ולכאורה מצד המשא לא יצטרך לטעון, ויש לומר שחייב מצד צערו של היהודי וברישא מדובר בחמר עכו"ם ובסתמא בעל החמור הולך עם חמורו וברישא מדובר חמר עכו"ם ובסיפא מדובר בישראל, אך קשה שהפסוקים וחדלת ועזב תעזב נאמרו בפריקה, ויש לומר שבירייתא זו היא כדעת ר' יוסי הגלילי שצער בעלי חיים אינו מדאורייתא, אך לכאורה יש להוכיח מברייתא שאם יש אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה לטעון ולשונא ואם נאמר שצעב"ח הוא מדאורייתא עדיף לפרוק, ויש לומר שעדיף לטעון כדי לכוף את יצרו, ויש להוכיח מברייתא שמה שכתוב שונא מדובר בישראל ולא בעכו"ם ואם צעב"ח מדאורייתא מה החילוק בין ישראל לעכו"ם, ויש לומר שהברייתא לא דברה על השונא של הפסוק אלא של הברייתא לעיל שמצוה להעדיף שונא על אוהב.

דף לג יש להוכיח שבירייתא שדורשת מהפסוק רובץ ולא רבצן ולא עומד, תחת משאו ולא כשהמשא מפורק, משאו היינו משא שיכול לעמוד בו ואם נאמר שצעב"ח דאורייתא מה החילוק בין רובץ לרבצן או עומד, ויש לומר שבירייתא זו היא כדעת ריה"ג שצעב"ח מדרבנא וכן מוכח שבירייתא למדה ממשאו שיכול לעמוד בו וריה"ג הוא הסובר סברא זו, אך יש להקשות שהברייתא דרשה ולא מפורק ואין לומר שזה לא מפורק כלל שהרי כתוב הקם תקים עמו אלא משמע שזה לא בחנם אלא בשכר וזה כסברת רבנן ולא ריה"ג, ויש לומר שזה כריה"ג והוא סובר בטעינה כרבנן ולא כר"ש.

שנו בבירייתא בפסוק כי תראה שאין לומר אפילו מרחוק שכתוב כי תפגע ואין לומר פגיעה ממש שכתוב כי תראה והיינו ראייה שיש בה פגיעה ושיעורו חכמים אחד מז' ומחצה ממיל וזה שיעור ריס.

שנו בבירייתא שמדדה עמו עד פרסה ואמר רבה בר בר חנה שנוטל שכר על המשך הליכה.

משנה אם יש לו לעסוק באבידתו ובאבידת אביו או רבו אבידתו קודמת, ואם יש לפניו אבידת רבו או אבידת אביו של רבו קודמת שאביו הביאו לעוה"ז ורבו שלימדו חכמה הביאו לחיי העוה"ב, ואם אביו חכם של אביו קודמת, אם אביו או רבו נושאים משא מניח של רבו ואח"כ את של אביו ורבו נשבו פודה את רבו ואח"כ את אביו ואם אביו חכם אביו קודם. גמרא רב יהודה אומר בשם רב שאבידתו קודמת לומדים מהפסוק אפס כי לא יהיה בך אביון שלך קודם לשל כל אדם, ועוד אמר רב יהודה בשם רב שמי שמדקדק בכך סופו לבא להפסד.

שנו בבירייתא שר"מ רבו שכתוב במשנה הכוונה שלמדו חכמה ולא רבו שלמדו מקרא או משנה, ולר' יהודה מי שרוב חכמתו ממנו, ולר' יוסי הוא רבו גם אם האיר עיניו רק במשנה אחת, ורביא מביא דוגמא כמו רב סחורה שביאר לו מהו זוהמא לסטרון שמוזכר בסדר טהרות, ושמואל קרע בגדיו על תלמיד שלמדו את המשנה אחד יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון.

עולא אומר שת"ח שבבבל עומדים זה מפני זה וקורעים זה על זה, אך לענין אבידה במקום אביו חורים רק על רבו מובהק.

רב חסדא שאל את רב הונא מה הדין בתלמיד שצריך לו רבו והבין רב הונא שכונתו עליו אמר לו חסדא חסדא איני צריך לך אלא אתה צריך לי והקפידו אחד על השני עד מ' שנה ולא נכנסו אחד לשני, ורב חסדא ישב מ' תעניות על שציער את רב הונא, ורב הונא ישב מ' תעניות על שחשד ברב חסדא.

רב יצחק בר יוסף אמר שר' יוחנן פסק כר' יהודה ורב אחא בר רב הונא אמר שרב ששת פסק כר' יוסי, אך יש להקשות שר' יוחנן עצמו אמר הלכה כסתם משנה ושנינו רבו שלמדו חכמה ויש לבאר שהכוונה לרוב חכמה.

שנו בבירייתא שמי שעוסק במקרא הוא מדה ואינה מדה והעוסק במשנה היא מדה שמקבל עליה שכר והעוסק בגמרא אין מדה גדולה מזו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מגמרא ולכאורה קשה מניח וביה שכתוב שאין מדה גדולה מעוסק בגמרא ומצד שני כתוב הוי רץ למשנה יותר מגמרא, ור' יוחנן מבאר שבירייתא זו נשנתה בימי רבי שכולם עזבו את המשנה והלכו ללמוד גמרא ואז דרש רבי לעולם הוי

דף לב רבה בר רב הונא אמר לרב ספרא שאינו יכול לקחת מהשותפות בלי שני עדים מתוך ג' או שיביא עדים שחלק בפני ג', אמר רב ספרא מנין לך אמר רבה ששנינו שאם יש ב"ד מתנה בפניהם אמר רב ספרא שדוקא שם צריך ב"ד כיוון שמוציא ממון מאחד ונותן לשני, אך כאן שלי אבי נוטל וזה רק גילוי מילתא, וכמו שאלמנה מוכרת למזונותיה שלא בב"ד אמר לו אביו ששנינו שם שרב יוסף בר מניומי אמר בשם ר"נ שאף שאלמנה אינה צריכה בב"ד מומחים אך ודאי צריכה בב"ד הדיוטות.

משנה אם מצאה ברפת אינו חייב בהשבתה אך ברה"ר חייב להשיבה, ואם הוא כהן והיא בבית הקברות אינו נטמא לה, וכן אם אמר לו אביו הטמא או שאמר לו אל תחזיר אבידה לא ישמע לו, אם פרק וטען חייב אפילו ד' וה' פעמים שכתוב עזב תעזב ואם הלך בעליה וישב ואמר לו כיוון שיש לך מצוה פרוק אם תרצה הוא פטור, שכתוב עמו אך אם הוא זקן או חולה חייב לפרוק, מדאורייתא חייב לפרוק אך לא לטעון ור"ש סובר שיש מצוה בטעינה, ר' יוסי הגלילי אומר שאם יש עליו יותר ממשאו אינו זקוק לו שכתוב תחת משאו והיינו משא שיכול לעמוד בו. גמרא רבא אומר שהמשנה דברה על רפת שאינה גורמת לבהמה לברוח שכתוב אינו חייב אך גם אינה שמורה ממה שצריך לשנות שלא חייב ואם מדובר בשמורה זה פשוט שהרי ודאי כשמצאה מחוץ לרפת חייב להכניסה ולא צריך להוציאה, אלא משמע שהיא לא שמורה בה.

ר' יצחק אומר שמצאה ברפת לא חייב מדובר רק כשהרפת בתוך התחום ומשמע שברה"ר חייב גם בתוך התחום ויש ששנו את דברי ר' יצחק על מצאה ברה"ר שחייב שמדובר שהיא מחוץ לתחום ומשמע שבירפת לא מחוץ לתחום אינו חייב בה.

מנין שלא ישמע לאביו אם אמר לו להטמא או שלא יחזיר, שכתוב איש אמו ואביו תראו ואת שבתותי תשמורו אני ה' כולכם חייבים בכבודי, ומשמע שלולא פסוק זה היה צריך לשמוע לאביו לעבור, וקשה שכיבוד אב הוא עשה ואין ידחה לא תעשה ועשה של אבידה, ויש לומר שהיינו אומרים שכיוון שהקוש כבוד אביו ואמו לכבוד המקום שכתוב כבוד את אביך ואת אמך וכתוב כבוד את ה' מהונך א"כ ישמע לאביו, קמ"ל שלא ישמע לעבור על דברי תורה.

המשנה אומרת שמהתורה מצוה לפרוק אך לא לטעון, ואין לפרש שאין כלה מצוה טעינה שכמו שכתוב עזב תעזב עמו כך כתוב הקם תקים עמו אלא הפירוש שיש מצוה לפרוק בחנם אך לא חייב לטעון בחנם אלא בשכר, ור"ש סובר שחייב בטעינה גם בחנם, ושנו במשנה את המחלוקת בבירייתא שלת"ק פריקה היא בחנם וטעינה בשכר ולר"ש גם טעינה בחנם, וטעמם של רבנן שאם היינו אומרים שגם טעינה בחנם א"כ שהתורה תכתוב טעינה ואין צורך לכתוב פריקה שזה ק"ו שאם הוא חייב בטעינה שאין בה חסרון כיס ולא צער לבהמה ק"ו שיתחייב בפריקה והתורה כתבה את שניהם ללמד שפריקה בחנם טעינה היא בשכר ור"ש סובר שלא מובן בפסוקים שמדובר דוקא על טעינה וזה היה כתוב פסוק אחד היינו דורשים אותו על פריקה ורבנן סוברים שזה מובן בפסוק עצמו שבפריקה כתוב רובץ תחת משאו ובטעינה כתוב נופלים בדרך והיינו שהם ומשאם זרוקים בנפרד, ור"ש סובר שמשמע שהם ומשאם עליהם.

עמוד ב רבא אומר שלכו"ע משמע שצער בעלי חיים הוא מדאורייתא ורק נחלקו אם יש לדייק מהפסוקים שלכו"ע היינו לומדים ק"ו שחייב בפריקה אם חייב בטעינה והיינו שבפריקה יש גם צער לבהמה, אך יש לדחות שיתכן שהק"ו הוא מצד החסרון כיס שאם חייב בטעינה שאין בה חסרון כיס ודאי יהיה חייב בפריקה שיש בה חסרון כיס, אך יש לדחות שגם בטעינה יש חסרון כיס באופן שבטל מלמכור בשוק או שגנבים לקחו לו מה שיש לו, ויש להוכיח שצער בעלי חיים הוא מהתורה שר' יוסי הגלילי אמר שכשיש יותר ממשאו אינו חייב משמע שת"ק סבר שגם חילול יותר ממשאו חייב והיינו משום צער בעלי חיים, אך יש לדחות שהם נחלקו רק אם דורשים משאו שיכול לעמוד בו או שלא דורשים כך, אך יש להוכיח מהסיפא שאם ישב הבעלים ואמר לך יש מצוה לפרוק פרוק פטור שכתוב עמו ואם נאמר שצער בעלי חיים הוא מהתורה נאמר שבכל מקרה יהיה חייב בגלל צער הבהמה, אך יש לדחות שאין הכוונה שפטור לגמרי אלא שאם בעליו לא עמו פטור בחנם אך חייב בשכר.

יש להוכיח ממה ששנינו שמתפל בבהמה עכו"ם כבהמת ישראל משמע שחייב מצד צער בעלי חיים ולכן אין חילוק בין בהמה של עכו"ם לשל ישראל אך אם צעב"ח אינו מהתורה מדוע יטפל בשל עכו"ם, ויש לומר שחייב מצד מוכח ממה שכתוב שאם היתה

רץ למשנה יותר מגמרא והם דרשו כדברי ר' יהודה בר' אלעאי בפסוק הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם ועמי הכוונה לת"ח שמורים מהמשנה ושגגות נעשות להם כזדונות ובית יעקב הם עמי הארץ שזדונות נעשו להם כשגגות ועל זה שנה ר' יהודה הוה זהיר בתלמוד שגגת תלמוד עולה זדון, עוד דרש ר' יהודה בפסוק שמעו דבר ה' החרדים אל דברו אלו ת"ח אמרו אחיכם אלו בעלי מקרא שנאיכם אלו בעלי משנה מנדיכם אלו עמי הארץ, אך אין לומר שפסק שברם ובטל סיכום, שכתוב ונראה בשמחתכם ואין לומר שישראל יבושו שכתוב והם יבושו והיינו שעכ"ם יבושו אך ישראל ישמחו.

פרק המפקיד

משנה מי שהפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או אבדו ושילם ולא רצה להשבע שהרי שומר חנם יכל לפטור עצמו בשבועה וכשנמצא הגנב הוא משלם כפל לשומר וכן אם טבח ומכר הוא משלם ד' וה' לשומר, אך אם נשבע ולא רצה לשלם כשנמצא הגנב הוא משלם כפל לבעלים וכן אם טבח ומכר הוא משלם ד' וה' לבעלים. גמרא המשנה כתבה בהמה וכלים שאם היה כתוב בהמה היינו אומרים שרק בבהמה שטרח בה להכניסה ולהוציאה הוא יקנה את הכפל אך בכלים שאין טרחתם מרובה לא יקנה את הכפל ואם היה כתוב כלים היינו אומרים שרק אותם יקנה שהכפל שלהם אינו גדול אך בבהמה שהקנס גדול בטבח ומכר הוא לא יקנה את הקנס, קמ"ל שגם בבהמה הוא קונה את הקנס.

רמי בר חמא מקשה איך הוא קונה את הכפל הרי אדם לא מקנה דבר שלא בא לעולם וגם לר"מ שאדם מקנה דבר שלא בא לעולם זה רק בדבר כפירות דקל שעומדים לבא,

דף לד אך מי אמר שהבהמה תגנב וגם אם אכן תגנב מי אמר שימצא הגנב וגם אם ימצא מי אמר שישלם קנס אולי הוא יודה ויפטר, רבא מבאר שהקנין הוא מיד שהוא אומר לו שאם תגנב ותרצה לשלם לי הרי פרתי קנויה לך מעכשיו, ור' זירא מקשה שא"כ יקנה גם את גיזותיה וולדותיה והרי שנינו בברייתא שקנה רק קנס ולא גיזות וולדות, ור' זירא מבאר שהוא כאילו מתנה עמו חזן מגיזות וולדות והחילוק הוא שמסתמא הוא מקנה לו שבת שבא מהעולם אך לא שבת שבגופה, ללישנא בתרא רבא מתרץ שנעשה כאומר לו שאם תגנב ותרצה לשלם פרתי קנויה לך סמוך לגניבה, והחילוק בין הלשונות האם קשה קושית ר' זירא מגיזות וולדות ועוד נ"מ במקרה שהיא נגנבה מהאגם שאז אינו יכול להקנות לו.

ר' חייא בר אבא אומר בשם ר' יוחנן שהמשנה לא דברה רק בשילם אלא אפילו אם רק אמר הריני משלם הוא קנה את הכפל, ולכאורה יש לדייק מלשון המשנה שילם ולא רצה לשבע אך מצד שני בספא כתוב נשבע ולא רצה לשלם ומשמע שאם רצה לשלם אף שלא שילם כן קנה אלא מהמשנה אין לדייק, וישנה ברייתא כדברי ר' יוחנן שמי ששכר פרה מחבירו ונגנבה ואמר הישוכר הריני משלם ואיני נשבע ואח"כ נמצא הגנב משלם כפל לשוכר.

רב פפא אומר שאם שומר חנם אמר פשעתי הוא קונה את הכפל שהרי יכל לפטור עצמו בטענה שנגנבה, וכן שומר שכר שאמר נגנבה הוא קונה את הכפל שהרי יכל לפטור עצמו בטענת שבורה ומתה אך שואל שאמר הריני משלם אינו קונה את הכפל, ואין לומר שהוא יכול לפטור עצמו בטענת מתה מחמת מלאכה כי זה לא שכית, וללישנא בתרא רב פפא אמר ששואל שאמר הריני משלם הוא קונה את הכפל כי יכל לפטור עצמו בטענת מתה מחמת מלאכה ואמר לו רב זבדי שאבוי אמר ששואל קונה רק בשילם שכיון של ההנאה היא שלו א"כ אינו קונה בדיבור, ושנינו כדברי רב זבדי שאם שאל פרה ונגנבה וקדם השואל ושילם ואח"כ נמצא הגנב משלם את הכפל לשואל וזה ודאי לא קשה ללישנא קמא ברב פפא אך לכאורה קשה מזה ללישנא בתרא כיון שהוא קונה כפל גם בלא שילם ויש לומר שכמו שבמשנה כתוב ושילם וביארו שהכוונה שאמר הריני משלם א"כ גם בברייתא יש לפרש שהכוונה אמר אך יש לחלק שבמשנה לא כתוב קידם ובברייתא כתוב קידם ואין לפרש קידם ואמר שלגבי שוכר כתוב ואמר ובשואל כתוב קידם א"כ משמע דוקא, אך יש לדחות שמי אמר שנשנו הברייתות יחד ואכן שאלו את התנאים ששונים את דברי ר' חייא ור' הושעיא והם אמרו שהברייתות נשנו יחד.

פשוט שאם אמר איני משלם ואח"כ חזר ואמר הריני משלם הוא קונה, ויש להסתפק במקרה שאמר הריני משלם **עמוד ב** ואח"כ חזר ואמר איני משלם האם הוא חוזר בו לגמרי הוא שזה רק דחיה בתשלום, ועוד יש להסתפק כשהוא אמר הריני משלם ומת ובניו אמרו שאינם משלמים האם הם חוזרים בהם או שהם רק דוחים את התשלום, ועוד ספק כששלמו הבנים האם יכול המפקיד לומר שלאביכם שעשה לי נחת רוח הקניתי את הכפל אך לא לכם או שאין חילוק, ועוד ספק אם שלם לבנים האם יכולים לומר שאבינו הקנה לך את הכפל שעשית לו נחת רוח אך לא לנו או שאין חילוק, ועוד ספק אם שלמו בנים לבנים, ועוד ספק אם שילם מחצה האם קונה רק את חצי הכפל ועוד ספק בשאל ב' פרות ושילם אחת מהן, עוד ספק בשאל משותפים ושילם לאחד מהם, עוד ספק בשותפים ששאלו ואחד מהם שילם, עוד ספק

בשאל מאשה ושילם לבעלה, ועוד ספק באשה ששאלה ושילם בעלה ובכל הנ"ל נשאר בתיקו.

רב הונא אומר שגם כשהשומר רוצה לשלם משביעים אותו שבועה שהפקדון אינו ברשותו שחוששים שנתן בה עיניו, ויש להקשות ששנינו שמי שהלוה את חבירו על משכון והוא אבד ואומר המלוה סלע הלוייתך והמשכון שוה רק שקל והלוה אומר שהיה שוה סלע פטור הלוה, ואם המפקיד אומר סלע הלוייתך והמשכון שוה רק שקל והלוה אומר שהוא היה שוה ג' דינרים חייב שבועת מודה במקצת, ובמקרה שהלוה אומר שהחוב היה סלע והמשכון שוה ב' סלעים והמלוה אומר שהיה שוה רק סלע הוא פטור, ואם טוען הלוה שהיה שוה ב' סלעים והמלוה אומר שהיה שוה רק ה' דינרים הוא חייב שבועת מודה במקצת, ומי נשבע מי שהפקדון אצלו שמה ישבע השני והאחר יוציא את הפקדון, וזה לא הולך על הסיפא שהרי ממילא השבועה היא של המלוה וביאר שמואל שזה הולך על הסיפא ולכאורה הכוונה על הסיפא ברישא שיש שבועת מודה במקצת שהלוה אמר שהיה שוה רק ג' דינרים ובכ"ז נשבע המלוה שמה ישבע הלוה והמלוה יוציא את הפקדון,

דף לה ואם נאמר כדברי רב הונא שיש שבועה שאינה ברשותו א"כ איך שייך שהמלוה ישבע ואח"כ הוא יוציא את הפקדון, ורבא אומר שמדובר שיש עדים שנשרפה אך לפ"ז מה שייך שיוציא הלה את הפקדון ורב יוסף מבאר שיש עדים שנגנבה והיינו שהוא יטרח וימצא את הגנב, אך לפ"ז נאמר שגם כשישבע המלוה יטרח הלוה וימצא את הגניבה, ויש לומר שהמלוה יודע מי נכנס ויוצא בביתו והוא יטרח וימצא את הגנב אך הלוה אינו יודע מי מצוי אצל המלוה, אביי מבאר שגזרו חכמים שמה יטעון ויאמר לו שמצאה אחר השבועה, ורב אשי מבאר ששניהם נשבעים, המלוה נשבע שאינה ברשותו והלוה נשבע כמה היתה שוה והכוונה בברייתא מי נשבע תחילה והיינו המלוה שמה ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון.

רב הונא בר תחליפא אומר בשם רבא שקשה על רב הונא מהרישא של הסיפא בברייתא שכתוב שאם הלוה טען שהיה שוה שנים והמלוה אמר שהיה שוה רק סלע הוא פטור ולכאורה מתוך שהוא נשבע שאינה ברשותו נגלגל עליו כמה היה שוה, ורב אשי אמר שרב כהנא ביאר לו שהברייתא דברה במאמינו שאינה ברשותו, ואין לומר שהוא מאמינו גם כמה היה שוה שהוא אומר שאינו בקי בכך ואין לומר שגם המלוה יאמין ללוה כמה הוא שוה שהוא לא מאמין לו ויש סברא שהלוה מאמין יותר למלוה ממה שהמלוה מאמין ללוה שהלוה מקיים במלוה תומת ישירים תנחם שהקב"ה העשירו בגלל שהוא ישר והמלוה מקיים בלוה וסלף רשעים ישדם.

אדם אחד הפקיד נזמים אצל חבירו וכשבקשם ממנו הוא אמר איני יודע היכן הם אמר ר"נ שאיני יודע הוא פשיעה והוא צריך לשלם והוא סירב ור"נ גבה ממנו את ביתו ובסוף מצאו את הנזמים אך הם התייקרו ואמר ר"נ שיחזירו את הנזמים לבעליהם ואת הבית לבעליו, ורבא אמר שהוא היה לפני ר"נ ולמדו אז פרק המפקיד ושאלתי את ר"נ הרי הוא שילם ומדוע שלא יזכה בריוח של ההתיקרות כמו שקנה השומר את הקנס ור"נ לא ענה והוא צדק שבמשנה הוא לא הטריחו לב"ד ובמקרה הזה הוא הטריחו לב"ד, ולכאורה יש להוכיח מכאן שסובר ר"נ ששומא של ב"ד חוזרת, ויש לדחות שכאן השומא היתה בטעות שהתברר שהנזמים היו אצלו.

נהרדעי סוכרים ששומא חוזרת עד י"ב חדש ואמימר אמר שהוא מנהרדעי ובכ"ז הוא סובר ששומא חוזרת לעולם, וכן הלכה שנאמר ועשית הישר והטוב.

פשוט שאם שמו למלוה והוא שם לבעל חובו אומרים לו שאינו עדיף ממי שהוא בא מכוחו, ואם מכרה או הורשה או שנתן במתנה ודאי הם ירדו לשם הקרקע ולא כדי לקבל מעות, ובעל בנכסי אשתו הוא כקונה ולא מחזיר ולא מחזירים לו, שר' יוסי בר חנינא אמר שתקנו באושא שאשה שמכרה בנכסי מילוג ומתה הבעל מוציא מהלקוחות, **עמוד ב** ובמקרה שגבה בחובו אחר השומא נחלקו רב אחא ורבינא אם חוזר או לא, הסובר שזה לא חוזר כי זה כמכר גמור שהרי הגבה לו מדעתו והסובר שחוזר כי זה לא כמכר ומה שהוא הגבה לו ולא בא לב"ד זה מחמת בושא.

לרבה אחר גביה אוכל פירות ממי שבה לידו שטר הגביה, ולאביי הוא זוכה ע"י עידי החתימה, ולרבה ממי שנגמרו ימי ההכרזה של ב"ד.

משנה מי ששכר פרה מחבירו והשוכר השאילה לאחר ומתה כדרכה השוכר נשבע שמתה כדרכה והשואל משלם לשוכר, ור' יוסי סובר שהשוכר לא יכול לעשות סחורה בפרתו של חבירו, אלא השואל משלם לבעלים. **גמרא** רב אביי אמר לאביי שאם השוכר קונה את הפרה ע"י שנשבע יאמר לו המשכיר איני צריך את שבועתך ואני אדון עם השואל, אמר אביי שאתה סובר שהשוכר קונה ע"י השבועה אך האמת שהוא קונה בשעה שמתה הפרה והשבועה היא רק להפיס את דעתו של בעה"ב.

ר' זירא אומר שיתכן שהבעלים ישלמו לשוכר כמה פרות כגון שהוא השכיר לק' יום ואח"כ הבעלים שאל לצ' יום ואח"כ שכר לפ' יום ואז שאל ממנו לע' יום ומתה בימי שאלתה ועל כל שאלה הוא חייב פרה

אחת, ורב אחא מדפתי מקשה שזה פרה אחת שהוציאה משכירות לשאלה ואח"כ עברה משאלה לשכירות, אמר לו רבא שהפרה אינה בעין שהוא יוכל לומר לו כך, ומר בר רב אשי סובר שיש כאן רק ב' פרות אחת של שאלה ואחת של שכירות שיש שם שכירות אחת ושם שאלה אחת שבשאלתה קנאה לגמרי ובצד של השכירות הוא עושה ימי שכירותה ומחזיר לבעלים.

ר' ירמיה סובר שבאופן שהשוכר והשואל נשבעו יתכן ששניהם יהיו חייבים חטאת,

דף לו ויתכן ששניהם יהיו חייבים אשם, ויתכן שהשוכר חייב חטאת והשואל אשם, ויתכן שהשוכר אשם והשואל חטאת, והיינו שבכל מקרה שיש כפירת ממון חייב חטאת ואם יש שבועת ביטוי הוא חיוב אשם, במקרה שמתה כדרכה וטענו נאנסה השוכר בין כך פטור וזה שבועת ביטוי לכן חייב חטאת והשואל שבין כך חייב, חייב חטאת, במקרה שנגנבה וטענו שמתה מחמת מלאכה כיוון ששניהם פוטרים עצמם ע"י הטענה זה כפירת ממון לכן יביאו אשם, ובמקרה שמתה כדרכה ואמרו שמתה מחמת מלאכה השוכר בחטאת שזה שבועת ביטוי והשואל באשם כי זה כפירת ממון, שהרי הוא חייב במתה כדרכה, במקרה שנגנבה וטענו שמתה כדרכה שהשוכר חייב והוא פוטר עצמו בטענה שמתה כדרכה הוא חייב אשם, והשואל שבין כך חייב יביא חטאת, וזה להוציא מדברי ר' אמי שאומר ששבועה שהדיינים משיבועים אותה לא חייבים בה משום שבועת ביטוי שכתוב או נפש כי תשבע לבטא בשפתיים והיינו שתשבע מעצמה, וחידוש ר' ירמיה שחייב חטאת מצד שבועת ביטוי גם כשדיינים השביעוהו.

לדעת רב שומר שמסר לשומר פטור ולר' יוחנן חייב, ואביי אומר שלא רק בשומר חנם שמסר לשומר שכר שהעלה בשמירה רב פטר אלא אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם שלכאורה גרע בשמירה בכ"ז פטר רב כיוון שמסר לבן דעת, ולר' יוחנן לא רק שומר שכר שמסר לשומר חנם חייב שגרע בשמירה אלא אף שומר חנם שמסר לשומר שכר שהעלה בשמירה חייב כיוון שהוא אומר לו אין רצוני שיהיה פקדוני ביד אחר.

רב חסדא אומר שרב לא אמר כך בפירוש אלא אמרו משמו מתוך מעשה שהיה שהיו גננים שמסרו כל יום את כליהם אצל זקנה אחת ויום אחד הפקידו כליהם אצל אחד מהם והוא שמע קול של חתונה והוא יצא והפקיד אצל אותה זקנה והלך ובינתיים נגנבו ורב פטר, והרואה הבין שרב סובר ששומר שמסר לשומר פטור, אך יש לחלק ששם כל יום הם סמכו על אותה זקנה.

כשאמר ר' אמי שמועה זו שאל אותו רב אבא בר ממל ממשנתנו שהשואל משלם לשוכר ולכאורה יאמר לו בעה"ב אין רצוני שיהיה פקדוני ביד אחר, ור' אמי ענה לו שמדובר שנתנו לו הבעלים רשות להשאיל, אך לכאורה קשה שישלם לבעלים כי זה מכוחם, ויש לומר שאמרו לו השאל לדעתך ואין זה מכוחם, רמי בר חמא רצה להוכיח מבריייתא שמי שהפקיד מעות אצל חברו והוא צררם והפשילם לאחוריו או שמסרם לבנו ובתו הקטנים ונעל בפניהם שלא כראוי הוא חייב כי לא שמר כדרך השומרים ומשמע שרק בקטנים הוא חייב אך אם מסרם לגדולים הוא פטור ולר' יוחנן הוא יכול לומר לו אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר, ורבא מבאר **עמוד ב** שכל מי שמפקיד זה על דעת שהשומר יכול למסור לאשתו ובניו, ונהרדעי אומרים שזה מדויק מדברי הבריייתא שרק בבנו ובתו יש חילוק בין גדולים וקטנים אך לאחרים חייב גם כשמשלם לגדולים שאם נאמר שיכול למסור לאחרים גדולים הבריייתא תכתוב סתם קטנים.

רבא אומר שלהלכה שומר שמסר לשומר חייב ולא רק כששומר שכר מסר לשומר חנם שהוא גרע בשמירה אלא גם אם שומר חנם מסר לשומר שכר שהעלה בשמירה חייב שהוא אומר לו אתה נאמן לי בשבועה והשני לא נאמן לי בשבועה.

אם פשע בבהמה ויצאה לאגם ומתה כדרכה אביי אומר בשם רבה שחייב ודיין שלא דן כך אינו דיין ולא רק למ"ד שמחייב בתחילתו בפשיעה וסופו באונס אלא גם למ"ד שפטור כאן חייב שניתן לומר שהבל האגם הרג אותה, ורבא אמר בשם רבה שפטור ודיין שלא דן כך אינו דיין ולא רק למ"ד שפטור בתחלתו בפשיעה וסופו באונס אלא גם למ"ד שחייב כאן פטור שאומרים שלמלאך המוות אין חילוק היכן להרוג אותה, ואביי מודה שאם היא חזרה לבעליה ומתה שפטור שהרי החזירה ואין לומר שמתה בהבל האגם, ורבא מודה שאם גנבו אותה מהאגם ומתה אצל הגנב חייב השומר כיוון שכרגע היא בבית הגנב, ואביי אומר לרבא שלסברתך שלמלאך המוות אין חילוק היכן להרוג א"כ מה ששאל רב אבא את ר' אמי לעיל ור' אמי תירץ שהבעלים נתנו רשות להשאיל ולכאורה הוא יכל לתרץ שלמלאך המוות אין חילוק היכן להרוג אותה, אמר רבא שזה קשה לדברך שהסברא לחייב בשומר שמסר לשומר שאין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אך אני בארתי בזה שהראשון נאמן בשבועה והשני לא ממילא לא קשה כלל קושיית רב אבא שהרי רק השוכר נשבע.

רמי בר חמא מוכיח ממה ששינוי שאם העלה את הבהמה לראשי צוקים ונפלה אינו אונס וחייב ומשמע שאם מתה כדרכה פטור ולסברת אביי הוא יטען לו שאויר ההר או העייפות מהעלייה הרגה אותה, ויש

לומר שמדובר שהעלה אותה למרעה שמן וטוב ומה שחייב בנפלה כי היה לו לתקפה אך קשה לפ"ז מדוע ברישא כתוב שעלתה לראשי צוקים ומתה פטור שזה אונס הרי היה לו לתקפה, ויש לומר שהיא תקפה אותו ועלתה ואח"כ תקפה וירדה ואז נפלה וזה אונס.

רב יהודה אומר בשם שמואל שהלכה כר' יוסי שהשואל משלם לבעלים ואמר רב שמואל בן רב יהודה לאביו שאמרת לי שר' יוסי חלק גם לגבי שילם ולא רצה להשבע,

דף לז האם הלכה כמותו גם בשילם ולא רצה להשבע אמר לו שאכן הלכה כמותו גם שם וכן שינוי שאמר ר"א שר' יוסי חלק גם בראשונה והלכה כמותו גם בראשונה, אך ר' יוחנן סובר שר' יוסי מודה בראשונה כיון שכבר שילם, אך קשה שר' יוחנן עצמו אמר שגם בהריני משלם הוא קונה את הכפל אלא יש לבאר בדברי ר' יוחנן שר' יוסי מודה שכבר אמר הריני משלם.

משנה אם אמר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע למי או שאביו של אחד מכן הפקיד אצלי מנה ואיני יודע מי, נותן מנה לכל אחד כיון שהוא מודה מפי עצמו ואם שנים הפקידו אצל אחד אחד מנה והשני מאתיים וכל אחד אומר מאתיים שלי, יתן מנה לכל אחד והמנה השני יהיה מונח עד שיבא אליהו, ור' יוסי סובר שא"כ הרמאי אינו מפסיד אלא הכל היא

מונח, וכן הדין בב' כלים אחד שוה מנה ואחד שוה אלף וכל אחד אומר היפה שלי לרבנן נותן את הקטן לאחד מהם ונותן לשני מנה מתוך הגדול והשאר יהא מונח ור' יוסי אמר א"כ הרמאי אינו מפסיד אלא הכל יהא מונח. **גמרא** מהדין של אמר גזלתי משמע שמספק מוציאים ממון ולא אומרים שנעמיד את הממון בחזקתו ובהמשך המשנה לגבי פקדון אומרים שנותן מנה לכל אחד והשאר יהא מונח, ויש לחלק בין גזל לפקדון שבגזל שעשה איסור קנסוהו ואילו בפקדון שלא עשה איסור לא יתן לשניהם, אך יש להקשות במשנה מפקדון על פקדון שכתוב ברישא או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע מי נותן מנה לשניהם ובסיפא כתוב בפקדון שהשאר יהא מונח, ורבא מבאר שכשהוא מדבר על אביו של אחד מכם זה כהפקיד בבני

כריכות שהיה לו לדייק, ואילו בסיפא מדובר שהפקידו לו בכרך אחד שלא היה לו לדייק שהוא אומר להם אתם עצמכם לא הקפדתם אחד על השני האם אני אפקיד ואדייק, ויש להקשות לגבי גזל שכאן שינוי שאם הוא אמר גזלתי לאחד ואיני יודע ממי ישלם לשניהם, ובב"ק שינוי שאם גזל מאחד מחמשה ואינו יודע ממי וכל אחד מהם אומר אותי גזלת לר' טרפון מניח גזילה ביניהם ומסתלק א"כ גם בגזל יש סברא שמעמידים ממון על חזקתו, והמשנה כאן היא גם לר"ט שכתוב שם שר"ט מודה באמר לשנים גזלתי מנה לאחד מכם ואיני יודע ממי נותן מנה לכל אחד, אלא יש לומר ששם מדובר שהם תובעים אותו ואז הוא פטור וכאן הוא בא לצאת ידי שמים וזה מדוייק ממה שכתוב שהודה מפי עצמו.

לכאורה יש לבאר ששם הם תובעים אותו ומה טוען הגזלן רב יהודה מבאר בשם רב שהוא שותק ורב מתנה אומר בשם רב שהוא צווח אך אם הוא שותק שתיקה היא כהודאה **עמוד ב** ורב יהודה סובר שכאן השתיקה אינה כהודאה שהוא יכול לומר שמה ששתק לכל אחד כי הוא חושב שאכן הוא הנגזל.

יש לבאר בדברי ר"ט שמניח גזילה ביניהם ולכאורה א"כ כולם יקחו וילכו והרי ר' אבא בר זבדא אמר בשם רב שבספק הינוה לכתחילה לא יטול ואם נטל לא יחזיר, ורב ספרא מבאר שבאמת ניח.

אביי אומר לרבא שר"ע שאומר שדרך זו לא מוציאה מידי עבירה א"כ משמע שמספק מוציאים ממון ולא אומרים שנעמיד את הממון בחזקתו, ובבבא בתרא שינוי שאם נפל הבית עליו ועל אמו ויורשי הבן אומרים שהאם מתה ראשונה והוא ירש אותה ואילו יורשי האם אומרים שהבן מת קודם והוא לא ירש את אמו מודים ב"ש וב"ה שיחלוקו ור"ע אומר שהוא מודה בזה שהנכסים בחזקתם, ורבא אומר ששם זה שמא ושמא ואילו בגזל אחד מתחמשה זה ברי ושמא, אך לכאורה במשנתנו משמע שגם בשמא ושמא נותן מנה לכל אחד וזה כר"ע שהרי שינוי בב"ק שר"ק מודה באמר לשנים גזלתי לאחד מכם ובפשטות הוא מודה לר"ע בן מחלוקתו ומשנתנו דברה בשמא ושמא שהרי לא כתוב שזה תובעים אותו, ועוד שר' חייא שנה שכל אחד אומר איני יודע, ויש לומר כמו שבארנו שמדובר בבא לצאת ידי שמים.

רבינא מקשה לרב אשי שרבא סבר שבב' כריכות יש לו לדייק והרי רבא עצמו או רב פפא תלמידו אמרו שכולם מודים בשנים שהפקידו אצל רועה שמניח הרועה בניהם ומסתלק, ורב אשי מבאר ששם מדובר בהפקידו אצל הרועה שלא מדעת.

המשנה כתבה מקרה נוסף בב' כלים והחידוש הוא שאם היה כתוב רק במנה ומאתיים היינו אומרים שאין הפסד לאף אחד מהם לכן לרבנן יתנו לכל אחד אך בכלים שאם נחלקם יהיה הפסד יודו רבנן שהכל היא מונח ואם היינו שונים בכלים היינו אומרים שרק בהם חלק ר' יוסי שיש הפסד בחלוקה אך במנה ומאתיים יודה ר' יוסי קמ"ל שהוא חלק גם ברישא.

רמי בר חמא מוכיח ממה ששינוי שאם העלה את הבהמה לראשי צוקים ונפלה אינו אונס וחייב ומשמע שאם מתה כדרכה פטור ולסברת אביי הוא יטען לו שאויר ההר או העייפות מהעלייה הרגה אותה, ויש

דף לח אך קשה שטעמו של ר' יוסי הוא שהרמאי לא מפסיד ואין חילוק בין מעות לכלים אלא הבבות הוצרכו לדעת רבנן וזה בדרך לא זו אף זו, לא רק במעות אלא גם בכלים.

משנה אם הפקידו אצלו פירות לא יגע בהם גם אם הם אבודים, ורשב"ג סובר שמוכרם בכ"ד כדי שהוא ישיב אבידה לבעלים. **גמרא** רב כהנא מבאר בדברי המשנה שאדם רוצה בקב שלו מט' קבים של חבירו, ור"נ בר יצחק מבאר שלא ימכור שחוששים שעשאם בעה"ב תרומה ומעשר על דבר אחר, ולרב כהנא מובן מדוע כתוב בברייתא מי שהפקיד פירות אצל חבירו לא יגע בהם לפיכך בעה"ב עושה אותם תרומה ומעשר על מקום אחר והיינו שלא יגע מסיבה אחרת, אך לר"נ מה שייך לומר לפיכך הרי אמרנו שלא יגע מהטעם הזה ויש לבאר שעכשיו שאמרו חכמים שלא ימכור לפיכך בעה"ב יכול מלכתחילה לעשות אותם תרומה ומעשר על מקום אחר.

רבה בר בר חנה אומר בשם ר' יוחנן שנחלקו במשנה כשהפירות נחסרים כדי חסרונם הרגיל אך אם נחסרים יותר מכך לכו"ע ימכרם בכ"ד, וזה ודאי לא כר"נ בר יצחק אך לכאורה זה גם לא כרב כהנא שאמר שאדם מעדיף קב שלו מט' קבין וזה הרבה יותר מכדי חסרונן, ויש לומר שרב כהנא אמר רק בדרך גוזמא, אך קשה מהברייתא לעיל שבעה"ב יכול לעשותם תרומה ומעשר על מקום אחר ולכאורה נחשוש שהם נחסרו יותר מכדי חסרונם ומכרם השומר ומתברר שבעה"ב אוכל טבל ויש לומר מזה לא מצוי שהם יחסרו יותר מכדי חסרונם, אך לכאורה אם יקרה כך איך ימכרם השומר שנחשוש שבעה"ב עשאם תרומה על מקום אחר, ויש לומר שאכן מוכרים אותם לכהנים בדמי תרומה, אך קשה לפ"ז מדוע אמר ר"נ בר יצחק שלא ימכרו שחשוש שעשאם בעה"ב תרומה נאמר שימכרם לכהנים בדמי תרומה, ויש לומר שאכן בזה נחלקו שרבה בר בר חנה סובר שיותר מכדי חסרונן אינו מצוי ואם זה קורה בעה"ב עשה תרומה עוד קודם שנחסרו בכדי חסרונם ואכן שנחסר יותר מכדי חסרונן מוכרם השומר לכהנים בדמי תרומה, ור"נ בר יצחק סובר שמצוי שנחסר יותר מכדי חסרונן וזה קורה מהר ואם נאמר שהשומר יכול למכור ואח"כ בעה"ב יעשה את זה תרומה על מקום אחר ואז נמצא שהוא אוכל טבל, יש להקשות מברייתא שמי שהפקיד פירות אצל חבירו והרקיבו והיין החמיץ והשמן הבאיש והדבש הדביש לר"מ לא יגע בהן ולחכמים עושה תקנה ומוכרם בכ"ד ומוכר לאחרים ולא לעצמו, וכן גבאי צדקה כשאין להם עניים לחלק הם פורטים לאחרים ולא לעצמם, וגבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק הם מוכרים לאחרים ולא לעצמם וכתוב פירות והרקיבו ומשמע אף יותר מכדי חסרונן וא"כ רואים שיש מ"ד שלא ימכור שלא כדברי רבה ויש לומר שמדובר בכדי חסרונם אך קשה שייך שהחמיץ ושמן והבאיש זה ודאי יותר מכדי חסרונם ויש לומר שזה לא יתקלקל יותר, אך קשה למה ראוי שמן ודבש שהתקלקלו **עמוד ב** ויש לומר ששמן ראוי לסיכת עורות ודבש ראוי למכה של גמלים, ומה שכתוב שלחכמים עושה תקנה מבאר רב אשי שזה תקנה לקנקן שלא יתקלקל, ור"מ סבר שחשוש רק להפסד מרובה ולא להפסד מועט של הקנקן ולחכמים חשוש גם להפסד מועט.

ר' אבא בר יעקב אומר בשם ר' יוחנן שהלכה כרשב"ג ורבא אמר בשם ר"נ שהלכה כחכמים ולכאורה ר' יוחנן לא צריך לפרט כאן שהלכה כרשב"ג כיוון שהוא אמר כלל שבכל מקום הלכה כרשב"ג במשניות מלבד המשניות של ערב וצידן והדין האחרון של ראייה, ויש לומר שזה דברי אמוראים אחרים בשם ר' יוחנן.

לכאורה יש לדייק שלרשב"ג שעשו תקנה נוריד קרוב לנכסי שבוי, ולחכמים לא מורידים קרוב לנכסי שבוי, ויש לחלק שרשב"ג אמר רק כאן כיוון שהקרן כלה אך קרוב לא יורידו וכן חכמים שכאן לא חשוש זה כסברת רב כהנא או ר"נ בר יצחק אך יתכן שיסברו שנוריד קרוב לנכסי שבוי, אך לכאורה יש להוכיח שזה טעם אחד ששמואל אמר שהלכה כרשב"ג והוא גם סבר שמורידים קרוב לנכסי שבוי, אך יש להוכיח להיפך שר"נ אמר כאן הלכה כחכמים והוא אמר שמורידים קרוב לנכסי שבוי וא"כ זה ודאי טעם אחר.

ונחלקו בזה רב ושמואל שלרב לא מורידים קרוב לנכסי שבוי ושמואל מורידים, ואם שמעו שמת לכו"ע מורידים ונחלקו כשלא שמעו שמת שלרב לא מורידים שמא הוא יפסיד את הנכסים ושמואל סובר שהוא לא יפסיד אותם כיון שהדין שגם אם חזר הקרוב יקבל היורד כאריס א"כ הוא לא יפסיד את הנכסים, וקשה ששנינו שר"א למד מהפסוק והיו נשיכם אלמנות ובניכם יתומים והרי ודאי כשהנשים אלמנות הבנים יתומים אלא בא לומר שלא נודע שמת הבעל ולא מניחים את הנשים להנשא וגם לא נותנים לבנים לרדת לירושא א"כ רואים שלא מורידים קרוב, ורבא מבאר שהכוונה לרדת למכור, וכשהיה מקרה כזה בנהרדעא רב ששת פשט מהברייתא הזו ורב עמרם שאל אותו שניתן לפרש לרדת למכור אמר לו רב ששת אולי אתה מפרומבדיתא שמכניסים פיל בנקב מחט הרי כתוב בברייתא בנים כמו נשים והיינו שכלל לא, וכן בירושא כלל אינם יורדים.

ונחלקו בזה תנאים ששנינו שמי שירד לנכסי שבוי לא מוציאים ממנו ולא עוד אלא אפילו הוא שומע שהוא עומד לחזור וקדם ותלש הוא זריז ונשכר, ונכסי שבוי הוא במקרה שאביו או אחיו הלכו למדינת הים